

Warszawa, 29 czerwca 2023 r.

SD/33/23

Szanowny Pan
Prof. dr hab. Piotr Gliński
Minister Kultury i Dziedzictwa
Narodowego

Dot. projektu z dnia 5 czerwca 2023 r. pn. Ustawa o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami

Rada Naukowa Instytutu Archeologii i Etnologii PAN z ogromnym zaniepokojeniem przyjęła projekt poselski pn. „Ustawa o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami” z dnia 5 czerwca b.r. Projekt ten wprowadza rozwiązania sprzeczne z ogólnymi zasadami ochrony zabytków, a także z dotychczasowymi rozwiązaniami prawnymi w tym zakresie, dotyczącymi ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce. Trudno w jednym piśmie odnieść się do wszystkich zastrzeżeń, jakie budzi powyższy projekt. Najbardziej rażąca propozycja dotyczy działań poszukiwawczych ze sprzętem elektronicznym lub technicznym. Jak powszechnie wiadomo, w wyniku tego rodzaju działań najbardziej narażone są zabytki archeologiczne. Do tej pory należało się zwracać o wyrażenie zgody do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na badania poszukiwawcze wykonywane za pomocą w/w sprzętu. Proponowana zmiana w pełni znosi ten wymóg, gdyż w pkt. 5 po art. 36 b czytamy:

„Poszukiwania ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych przy użyciu urządzeń elektronicznych i technicznych, zwane dalej „poszukiwaniami”, można prowadzić, z zastrzeżeniem art. 36c ust. 1, pod warunkiem posiadania zgody właściciela nieruchomości lub posiadacza nieruchomości i po dokonaniu zgłoszenia poszukiwań do rejestru...”

Zapis ten jest niezgodny nie tylko z obowiązującym prawem, ale sprawia, że wszystkie instytucje państwowe od WKZ poczynając, tracą kontrolę nad poszukiwaczami zabytków. Wydobycie zabytku z ziemi i nawet oddanie go do muzeum, czy placówki naukowej, badawczej pozbawia go wartości poznawczej- zostaje on wyrwany z kontekstu i staje się znaleziskiem luźnym; jest to niedozwolone postępowanie wobec zabytków. „Ustawa o zmianie ustawy” ogranicza do zera rolę Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków, a legalizuje niekontrolowane poszukiwania zabytków, w tym zwłaszcza zabytków archeologicznych. Tego rodzaju działalność, bez pozwolenia WKZ na prace poszukiwawcze- w dotychczasowym prawie jest uznawana za przestępstwo. A proponowany w projekcie poselskim rejestr poszukiwaczy nie spełni żadnej pozytywnej roli w ochronie zabytków.

Dlatego wyrażamy stanowczy sprzeciw wobec projektu poselskiego o nazwie: „Ustawa o zmianie ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami” z dnia 5 czerwca b.r.

Z ramienia Rady Naukowej IAE PAN

Przewodnicząca Rady Naukowej

Prof. dr hab. Danuta Minta-Tworzowska